

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ «ІНТЕРНАУКА».

Серія: «Економічні науки»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC
JOURNAL «INTERNAUKA».

Series: «Economic sciences»

ISSN 2520-2294 (print)
ISSN 2709-5444 (online)

№ 8(76) / 2023

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
«ІНТЕРНАУКА».**

Серія: «Економічні науки»

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL
«INTERNAUKA».**

Series: «Economic sciences»

НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ

*Свідоцтво
про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
КВ № 22443-12343Р*

№ 8 (76)

Київ 2023

Повний бібліографічний опис всіх статей Міжнародного наукового журналу «Інтернаука». Серія: «Економічні науки» представлено в: **Index Copernicus International (ICI); Polish Scholarly Bibliography; ResearchBib; Наукова періодика України.**

Журнал зареєстровано в міжнародних каталогах наукових видань та наукометричних базах даних: Index Copernicus International (ICI); Polish Scholarly Bibliography; ResearchBib; Ulrichsweb Global Serials Directory; Google Scholar; Наукова періодика України; Bielefeld Academic Search Engine (BASE); Electronic Journals Library; Open J-Gate; Academic keys; Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg Carl von Ossietzky.

НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ

Видання включене до Переліку наукових фахових видань МОН України (категорія «Б»)

Наказ МОН України № 1643 від 28.12.2019

Спеціальності:

051 Економіка

071 Облік і оподаткування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

073 Менеджмент

075 Маркетинг

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

241 Готельно-ресторанна справа

281 Публічне управління та адміністрування

292 Міжнародні економічні відносини

Засновники:

1. Київський кооперативний інститут бізнесу і права.
2. Приватна установа «Науково-дослідний інститут публічного права».
3. Громадська організація «Міжнародна академія освіти і науки».
4. Товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова Рада України».

У журналі опубліковані наукові статті з актуальних проблем економічної науки.

Для наукових працівників, викладачів, студентів економічних спеціальностей, працівників фінансово-кредитних установ та підприємницьких структур й інших зацікавлених осіб.

Матеріали публікуються мовою оригіналу в авторській редакції.

Редакція не завжди поділяє думки і погляди автора. Відповідальність за достовірність фактів, імен, географічних назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

У відповідності із Законом України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей і матеріалів цієї збірки, посилання на авторів та видання є обов'язковими.

© Автори статей, 2023

© Міжнародний науковий журнал «Інтернаука».

Серія: «Економічні науки», 2023

Редакція:

Головний редактор: **Камінська Тетяна Григорівна** — доктор економічних наук, професор, в.о. ректора Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

Бардаш Сергій Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ, Україна)

Безверхий Костянтин Вікторович — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту Державного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)

Белялов Талят Енверович — доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри підприємництва та бізнесу Київського національного університету технологій та дизайну (Київ, Україна)

Гринько Алла Павлівна — доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту Харківського державного університету харчування та торгівлі (Харків, Україна)

Дмитренко Ірина Миколаївна — доктор економічних наук, доцент, професор Національного центру обліку та аудиту Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)

Зось-Кіор Микола Валерійович — доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри менеджменту і логістики Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка (Полтава, Україна)

Ільїн Валерій Юрійович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)

Клочан В'ячеслав Васильович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та маркетингу Миколаївського національного аграрного університету (Миколаїв, Україна)

Красноручький Олексій Олександрович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (Харків, Україна)

Курило Людмила Ізидорівна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу та управління бізнесом Національного університету «Києво-Могилянська академія» (Київ, Україна)

Левицька Світлана Олексіївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)

Назаренко Інна Миколаївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічного контролю та аудиту Сумського національного університету (Суми, Україна)

Олійник-Данн Олена Олександрівна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ, Україна)

Охріменко Ігор Віталійович — доктор економічних наук, професор, проректор з навчальної та наукової роботи Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ, Україна)

Паска Ігор Миколайович — доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна)

Русіна Юлія Олександрівна — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Київського національного університету технологій та дизайну (Київ, Україна)

Скриньковський Руслан Миколайович — кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій Закладу вищої освіти «Львівський університет бізнесу та права» (Львів, Україна)

Сопко Валерія Василівна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та оподаткування Державного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)

Танклевська Наталія Станіславівна — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів Херсонського державного аграрного університету (Херсон, Україна)

Тарасенко Ірина Олексіївна — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Київського національного університету технологій та дизайну (Київ, Україна)

Токар Володимир Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри інженерії програмного забезпечення та кібербезпеки Державного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)

Фоміна Олена Володимирівна — доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування Державного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)

Ходжаян Аліна Олександрівна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Державного торгівельно-економічного університету (Київ, Україна)

Horska Elena — Dr.h.c.Prof. Dr. Ing Professor Marketing and Management, Dean of the Faculty of Economics and Management of the Slovak University of Agriculture in Nitra (Slovak Republic)

Imamov Khamdilla — PhD, доцент Ташкентського державного економічного університету (Ташкент, Узбекистан)

ЗМІСТ**ЕКОНОМІКА**

- Александренко Гліб Дмитрович, Шевченко Марина Вікторівна**
ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ПРОГРАМ КОРПОРАТИВНОГО ЗДОРОВ'Я..... 11
- Бордаєв Владислав Вікторович, Проскурніна Надія Вікторівна, Хеїманіс Борис**
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА 19
- Варналій Захарій Степанович, Чеберяко Оксана Вікторівна,
Мєдведкова Наталія Сергіївна, Микитюк Оксана Петрівна,
Плєшакова Наталія Анатоліївна**
ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД СМАРТ-СІТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
ЛЮДИНИ В УМОВАХ КРИЗ 29
- Гой Василь Васильович, Харів Владислав Вікторович**
ОСОБЛИВОСТІ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ВЕБСАЙТУ, ЯК СКЛАДНОГО ОБ'ЄКТА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ..... 39
- Григораш Ольга Вікторівна, Волошин Ігор Адхамович**
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ 45
- Далик Володимир Петрович, Стецьків Андрій Романович,
Сигляк Михайло Степанович, Демидюк Павло Васильович,
Скворцов Марко Едуардович, Каспрук Святослав Ігорович**
АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКУ 51
- Данкевич Андрій Євгенович, Малінов Владислав Андрійович**
КРИПТОВАЛЮТНИЙ МАЙНІНГ (ВИКОРИСТОВУЮЧИ БІОЕНЕРГЕТИКУ)
ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕРОБНИХ
ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ АПК 61
- Демчишак Назар Богданович, Шевчук Микола Сергійович, Шевчук Руслан Сергійович**
ВИКОРИСТАННЯ ФОНДІВ ЦІЛЬОВОГО КАПІТАЛУ У ФІНАНСУВАННІ ЗАКЛАДІВ
ОСВІТИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЗМІЦНЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ 67
- Дубас Юрій Володимирович**
ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ СТАБІЛЬНОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СИСТЕМИ 75
- Клок Олексій Петрович**
ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ТУРИЗМІ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ 86

Мельник Наталія Вікторівна, Чайкін Олександр Валентинович РОЛЬ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	91
Омельяненко Віталій Анатолійович, Кравченко Юрій Андрійович, Вернидуб Максим Олексійович НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ СМАРТ-ІНФРАСТРУКТУРИ НА РОЗВИТОК ГРОМАД.....	98
Пашук Лідія Віталіївна, Свищук Ірина Любомирівна ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ	107
Поврозник Петро Павлович ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ ТА РИЗИКІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	113
Поліщук Євгенія Анатоліївна СТАРТАП-ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ: РЕГУЛЮВАННЯ ТА РОЗВИТОК	124
Садовьяк Михайло Степанович, Секретар Іван Володимирович, Любчинський Любомир Ігорович, Бобко Олександр Володимирович, Тимкевич Тарас Сергійович, Цвик Сергій Романович РОЛЬ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ.....	128
Шпикуляк Олександр Григорович, Білокінна Ілона Дмитрівна, Березюк Сергій Володимирович, Ксенофонтова Катерина Юріївна ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	140
Ярмус Степан Станіславович, Ярмус Тарас Богданович, Далик Володимир Петрович, Мрихіна Олександра Борисівна, Шоробура Остап Ігорович, Паськів Володимир Володимирович СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ	148
МАРКЕТИНГ	
Павлішина Ніна Михайлівна, Кочнова Ірина Валентинівна ПРОГНОЗ ТА НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	157
Пачева Наталія Олександрівна, Подзігун Світлана Миколаївна, Корнієнко Тетяна Олександрівна СТРАТЕГІЧНЕ МАРКЕТИНГОВЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ	164
МЕНЕДЖМЕНТ	
Бабічев Анатолій Валерійович, Чхеайло Анна Андріївна КОНЦЕПЦІЯ ТАЛАНТ-МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ: ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	170
Калініченко Олег Миколайович ІННОВАЦІЙНІСТЬ — КЛЮЧОВИЙ ПРІОРИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗВО УКРАЇНИ	178
Лавров Руслан Валерійович, Садовенко Марина Михайлівна, Литвинчук Ірина Вікторівна СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	188

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Гурняк Ігор Любомирович, Грицишин Анна Тарасівна
КРАЇНИ БАЛТІЇ: ВИЗНАННЯ БІЗНЕС–СТРАТЕГІЇ..... 194

Калініна Олександра Олександрівна, Зінченко Олександра Олександрівна,
Сандул Марія Станіславівна
ІНТЕГРАЦІЯ РОБОТІВ І ДРОНІВ У ЛОГІСТИЦІ В КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ОПЕРАЦІЙ В ЛАНЦЮГАХ ПОСТАЧАННЯ 203

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Кравченко Андрій Валер'янович
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДТРИМКИ БІЗНЕС-РІШЕНЬ 210

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Мамонова Валентина Василівна
КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДИ:
МЕТОДОЛОГІЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОНЯТТЯ..... 218

СІЛЬСЬКИЙ (ЗЕЛЕНИЙ) ТУРИЗМ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кожухівська Раїса Борисівна, Саковська Олена Миколаївна
ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ (ЗЕЛЕНОМУ)
ТУРИЗМІ 225

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Бондарчук Марія Костянтинівна, Волошин Оріся Павлівна
ВИЯВЛЕННЯ І РАНЖИРУВАННЯ ПРИЧИН КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ В СИСТЕМІ
ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ 231

Вовченко Артем Олександрович
РИЗИК НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ОЦІНКИ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ..... 237

Ганзюк Світлана Михайлівна, Дирова Поліна Юріївна
ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ
ФІНАНСОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ..... 243

Мурашко Олена Володимирівна, Фартушок Назар Богданович,
Корецька Ольга Валеріївна
ЗМІНА РИНКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ 255

Носенко Дмитро Вадимович
АГРЕСИВНЕ ПОДАТКОВЕ СТРУКТУРУВАННЯ З ЗАЛУЧЕННЯМ ФІСКАЛЬНО
ПРОЗОРИХ ОСІБ ЯК ЗАГРОЗА СУВЕРЕННОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ
НАДХОДЖЕНЬ..... 262

CONTENTS

ECONOMY

Aleksandrenko Hlib, Shevchenko Maryna DIGITAL SOLUTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF CORPORATE HEALTH PROGRAMS	11
Bordaiev Vladyslav, Proskurnina Nadiya, Heimanis Boriss CONCEPTUAL PRINCIPLES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE	19
Varnalii Zakharii, Cheberyako Oksana, Miedviedkova Nataliia, Mykytiuk Oksana, Plieshakova Nataliia FOREIGN EXPERIENCE OF SMART CITY IN ENSURING HUMAN SOCIAL SECURITY IN CRISES	29
Goi Vasyl, Khariv Vladyslav FEATURES OF WEBSITE COMMERCIALIZATION AS A COMPLEX OBJECT OF INTELLECTUAL PROPERTY	39
Hryhorash Olha, Voloshyn Ihor DEVELOPMENT TRENDS OF THE FINANCIAL TECHNOLOGY MARKET IN UKRAINE UNDER CURRENT CONDITIONS	45
Dalyk Volodymyr, Stetskiv Andrii, Syhliak Mykhailo, Demydiuk Pavlo, Skvortsov Marko, Kaspruk Svyatoslav ANTI-CRISIS MANAGEMENT AND FEATURES OF ECONOMIC DIAGNOSIS OF THE ENTERPRISE IN RISK CONDITIONS	51
Dankevych Andrii, Malinov Vladyslav CRYPTOCURRENCY MINING USING BIOENERGY AS AN INNOVATIVE APPROACH TO IMPROVING THE EFFICIENCY OF AGROINDUSTRIAL PROCESSING ENTERPRISES	61
Demchyshak Nazar, Shevchuk Mykola, Shevchuk Ruslan THE USE OF TARGETED CAPITAL FUNDS IN FINANCING EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF POST-WAR RECOVERY IN UKRAINE AND STRENGTHENING NATIONAL SECURITY	67
Dubas Yuriy POLITICAL AND ECONOMIC FACTORS OF INSTITUTIONAL STABILITY	75
Klok Oleksii PROSPECTS OF INSURANCE IN INTERNATIONAL TOURISM IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	86
Melnyk Nataliia, Chaikin Oleksandr THE ROLE OF THE GREEN ECONOMY IN THE CONDITIONS OF IMPLEMENTING THE STRATEGY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	91
Omelyanenko Vitaliy, Kravchenko Yurii, Vernydub Maksym SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ASSESSING THE IMPACT OF SMART INFRASTRUCTURE ON THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES	98

Pashchuk Lidia, Svyschuk Iryna THEORETICAL ASPECTS OF THE PROCESS OF FORMING COMPETITIVE STRATEGIES OF ENTERPRISES IN INTERNATIONAL MARKETS	107
Povroznyk Petro FEATURES OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF GLOBAL SECURITY CHALLENGES AND RISKS OF DIGITALIZATION	113
Polishchuk Yevheniia STARTUP ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: REGULATION AND DEVELOPMENT.....	124
Sadoviak Mykhailo, Sekretar Ivan, Liubchynskyi Liubomyr, Bobko Oleksandr, Tymkevych Taras, Tsvyk Serhii THE ROLE OF DIGITAL MARKETING IN THE ACTIVITIES OF A BUSINESS STRUCTURE	128
Shpykuliak Oleksandr, Bilokinna Ilona, Berezyuk Serhiy, Ksenofontova Kateryna INSTITUTIONAL ASPECTS OF THE ESTABLISHMENT OF A “GREEN” ECONOMY IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE.....	140
Yarmus Stepan, Yarmus Taras, Dalyk Volodymyr, Mrykhina Oleksandra, Shorobura Ostap, Paskiv Volodymyr SYSTEM FOR MONITORING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE BUSINESS STRUCTURE	148

MARKETING

Pavlishyna Nina, Kochnova Iryna FORECAST AND DIRECTIONS FOR PROVIDING THE DEVELOPMENT OF THE SOCIO-DEMOGRAPHIC COMPONENT INCLUSIVE DEVELOPMENT OF THE REGION (ON THE EXAMPLES OF ZAPORIZHZHIA REGION)	157
Pacheva Nataliia, Podzihun Svitlana, Korniienko Tetyana STRATEGIC MARKETING MANAGEMENT OF THE COMPETITIVENESS OF INNOVATION-ORIENTED ENTERPRISES	164

MANAGEMENT

Babichev Anatoliy, Chkheailo Anna THE CONCEPT OF TALENT MANAGEMENT AS A BASIS FOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT: INTERNATIONAL PRACTICE TRENDS AND LESSONS FOR UKRAINE.....	170
Kalinichenko Oleh INNOVATIVENESS — THE KEY PRIORITY OF HIGHER EDUCATION INSITUTION’S TRANSFORMATION IN UKRAINE	178
Lavrov Ruslan, Sadovenko Maryna, Lytvynchuk Iryna STRATEGY OF TAX MANAGEMENT DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF WAR	188

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Hurnyak Ihor, Hrytsyshyn Anna THE BALTIC COUNTRIES: BUSINESS STRATEGY RECOGNITION	194
Kalinina Oleksandra, Zinchenko Oleksandra, Sandul Mariia ENHANCING SUPPLY CHAIN OPERATIONS: A CRITICAL REVIEW OF INTEGRATING ROBOTS AND DRONES IN LOGISTICS	203

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND EXCHANGE ACTIVITIES

Kravchenko Andrii
INFORMATION AND ANALYTICAL DECISION SUPPORT SOFTWARE 210

PUBLIC ADMINISTRATION

Mamonova Valentyna
COMMUNAL PROPERTY AS A COMPONENT OF COMMUNITY POTENTIAL:
METHODOLOGICAL IDENTIFICATION OF THE CONCEPT 218

RURAL (GREEN) TOURISM AS AN INNOVATIVE FORM OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY

Kozhukhivska Raisa, Sakovska Olena
INNOVATIVE FORMS OF RECREATIONAL ACTIVITIES IN THE RURAL (GREEN) TOURISM ... 225

FINANCE, BANKING AND INSURANCE

Bondarchuk Mariia, Voloshyn Orysia
IDENTIFICATION AND RANKING OF THE CAUSES OF CRISIS SITUATIONS IN
THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS 231

Vovchenko Artem
RISK OF ENTERPRISE INSOLVENCY IN THE CONTEXT OF INVESTMENT
ATTRACTIVENESS ASSESSMENT 237

Hanziuk Svitlana, Dyrova Polina
PLANNING OF CASH FLOWS FOR AN EDUCATIONAL INSTITUTION USING
FINANCIAL MODELING 243

Murashko Olena, Fartushok Nazar, Koretska Olga
CHANGES IN THE INSURANCE MARKET IN UKRAINE DURING WAR 255

Nosenko Dmytro
AGGRESSIVE TAX STRUCTURING INVOLVING FISCALLY TRANSPARENT ENTITIES
AS A THREAT TO THE SOVEREIGNTY OF NATIONAL TAX REVENUES..... 262

УДК 334.012.64:631.11(477)

Шпикуляк Олександр Григорович

доктор економічних наук, професор,

член-кореспондент НААН, учений секретар

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Shpykuliak Oleksandr

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Corresponding Member of NAAS, Academic Secretary

National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics»

ORCID: 0000-0001-5257-5517

Білокінна Ілона Дмитрівна

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії

Вінницький національний аграрний університет

Bilokinna Iлона

Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer at the

Department of Administrative Management and Alternative Energy Sources

Vinnitsia National Agrarian University

ORCID: 0000-0001-5816-1067

Березюк Сергій Володимирович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії

Вінницький національний аграрний університет

Berezyuk Serhiy

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the

Department of Administrative Management and Alternative Energy Sources

Vinnitsia National Agrarian University

ORCID: 0000-0003-0950-1998

Ксенофонтова Катерина Юріївна

старший науковий співробітник

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Ksenofontova Kateryna

Senior Researcher

National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics»

ORCID: 0000-0002-8412-9666

DOI: 10.25313/2520-2294-2023-8-9138

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

INSTITUTIONAL ASPECTS OF THE ESTABLISHMENT OF A “GREEN” ECONOMY IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Анотація. У статті розглянуті теоретико-методичні аспекти формування інституційного забезпечення становлення «зеленої» економіки, що покликана забезпечити екологічно орієнтоване благополуччя населення з мінімальними ризиками для навколишнього середовища та включає кардинально нові пріоритети ведення господарства та напрями прояву економічних факторів в навколишньому середовищі. Визначено, що інституційне забезпечення розвитку аграрного сектору на засадах «зеленої економіки» співвідноситься з теоретико-методичними засадами і практикою формування інституційного механізму. Розглянуто основні динамічні характеристики розвитку сектору відновлюваної енергетики, який демонструє не тільки економічну, соціальну, а також інституційну ефективність у становленні «зеленої» економіки, а є важливим стабілізуючим фактором енергозабезпечення. Здійснено економіко-математичний аналіз споживання енергетичних ресурсів в сільському господарстві України за останні п'ятнадцять років та визначено параметри регресійної моделі споживання в галузі сільського господарства енергії за рахунок відновлювальних джерел в залежності від параметрів кон'юнктури ринків традиційних енергоресурсів. Розглянуті ключові показники розвитку виробництва і ринку органічної продукції в Україні. За результатами аналізу інституційних аспектів досліджуваної проблеми, запропоновано індикатори оцінки розвитку «зеленої» економіки та сталого розвитку в аграрній сфері. Визначено, що в концептуальному плані базовим завданням, яке вирішується суспільством, державою у процесі становлення «зеленої» економіки є побудова відновлюваної системи соціально-господарських взаємодій, а в практичному сенсі розвиток «зеленої» економіки в аграрному секторі України пов'язуємо із пріоритетами: гарантування продовольчої і енергетичної безпеки, недопущення голоду; формування необхідних ресурсних і посилення інституційних спроможностей галузі забезпечити «зелену» відбудову; відновлення конкурентоспроможності господарських (підприємницьких) систем на селі на засадах «зеленого» курсу; ощадливе використання сільськогосподарських ресурсів в контексті парадигми забезпечення кліматичної нейтральності і загалом – сталого розвитку.

Ключові слова: «зелена» економіка, інституційне забезпечення, відновлювальні джерела енергії, органічне виробництво.

Summary. The article examines the theoretical and methodological aspects of the formation of institutional support for the formation of a «green» economy, which is designed to ensure the ecologically oriented well-being of the population with minimal risks for the environment and includes radically new economic management priorities and directions for the manifestation of economic factors in the environment. It was determined that the institutional support for the development of the agrarian sector on the basis of the «green economy» correlates with the theoretical and methodological principles and practice of the formation of the institutional mechanism. The main dynamic characteristics of the development of the renewable energy sector, which demonstrates not only economic, social, and institutional efficiency in the formation of a «green» economy, but is an important stabilizing factor of energy supply, are considered. An economic-mathematical analysis of the consumption of energy resources in the agriculture of Ukraine over the past fifteen years was carried out, and the parameters of the regression model of the consumption of renewable energy sources in the field of agriculture were determined, depending on the parameters of the market conditions of traditional energy resources. The key indicators of the development of the production and market of organic products in Ukraine are considered. According to the results of the analysis of the institutional aspects of the investigated problem, indicators for the assessment of the development of the «green» economy and sustainable development in the agrarian sphere are proposed. It was determined that, conceptually, the basic task to be solved by society and the state in the process of establishing a «green» economy is the construction of a renewable system of socio-economic interactions, and in a practical sense, the development of the «green» economy in the agricultural sector of Ukraine is linked to the following priorities: guaranteeing food and energy security, prevention of hunger; formation of necessary resources and strengthening of institutional capacities of the industry to ensure «green» reconstruction; restoration of the competitiveness of economic (entrepreneurial) systems in the countryside on the basis of the «green» course; thrifty use of agricultural resources in the context of the paradigm of ensuring climate neutrality and, in general, sustainable development.

Key words: «green» economy, institutional support, renewable energy sources, organic production.

Постановка проблеми. Інституціоналізація «зеленої» економіки є наслідком глобалізації, а практика «озеленення» галузей, виробництв — дифузії знань щодо посилення спроможностей еко-системи до самовідтворення, формування здатностей відновлення.

Аграрний сектор функціонує у безпосередньому взаємозв'язку з природою, тому потребує першорядної уваги у контекстах позиціонування «зеленого» курсу. Виходячи із концептуальних позицій, а також логічної доцільності, виникла науково-дослідницька потреба теоретико-методологічного означення інституційних аспектів становлення «зеленої» економіки в аграрному секторі. Це кон-

ститує візію розбудови агросектору для досягнення Цілей сталого розвитку визначених ООН на період до 2030 року.

Концептуалізоване характеризування інституційних аспектів становлення «зеленої» економіки достоту важливе питання, адже: «зелена» ініціатива для сільських господарів, фермерів, підприємців, споживачів у соціальному плані є благом, а в економічному — дилемою. «Озеленення» сільськогосподарської діяльності й функціоналу соціально-економічних взаємодій на селі вимагає організаційно-економічної перебудови усіх ланок системи «виробництво-розподіл-обмін-споживання». Відповідно інституційні аспекти, вибудовування

необхідної системи правил, норм розбудови «зеленої» економіки набула одного з ключових значень для формування глобально конкурентоспроможного аграрного сектору України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інституційні аспекти становлення «зеленої» економіки в аграрному секторі України методологічно й практично, культивовані у сенсах сталого розвитку, як головної стратегічної мети побудови «зеленого» господарського порядку. Проблема багатопланова, широкоформатна, тому становить інтерес для науки, що означається необхідністю проведення наступних розвідок й імплементацією знанневого дискурсу.

Теоретико-методичні й емпірико-аналітичні дослідження проблем становлення «зеленої» економіки в інституційному аспекті пізнання, актуально здійснені з представленням результатів у працях Г. Калетніка [1], О. Вільямсона [4], Б. Гейтса [5], Ю. Лопатинського [8; 9], Д. Медоуз [10], Ю. Норберга [12], О. Пищенко [13], Д. Шеленко [15] та інших виданнях [3; 7; 11; 14; 20; 21], зокрема у публікаціях авторів представленої статті [2; 16; 17; 18; 19]. Проте, питання інституційного забезпечення «зеленої» економіки розглядається здебільшого поверхнево.

Пріоритет актуальності піднятої проблеми у розробці пропозицій щодо удосконалення інституційних засад «озеленення» аграрного сектора в Україні.

Формулювання цілей стаття (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних положень і розробка рекомендацій щодо становлення «зеленої» економіки.

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і специфічних методів: абстрактно-логічний — для формування мети і завдань; аналітико-монографічний — для розгляду літературних джерел, а також законодавчих та нормативно-правових актів, що визначають основні засади розвитку «зеленої» економіки; факторний аналіз — для визначення факторів, що впливають на собівартість сільськогосподарської продукції; комплексний підхід — для формування власного бачення дефініції «зелена» економіка; причинно-наслідковий аналіз — для визначення інституційних перешкод для розвитку «зеленої економіки»; статистико-економічний — для пошуку та обробки статистичних даних; економіко-математичний для обрахування параметрів моделі споживання енергії за рахунок відновлювальних джерел в сільському господарстві в залежності від кон'юнктури ринків традиційних енергетичних ресурсів; логічного узагальнення — для формування висновків; графічний — для створення графіків та рисунків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організаційно-економічні перетворення, які відбуваються в сучасному світі, унормовують посту-

пальний рух до моделі сталого розвитку. Креативний підхід з наукового вирішення і практичного позиціонування «зеленого» контексту проблеми є необхідним.

Культивовані засади сталості, «зеленого» зростання засвідчують, що аграрна сфера на національному рівні потребує утвердження ефективного інституційного механізму. Мотиваційний пріоритет такої актуалізації проблеми — запровадження механізмів, які б забезпечували упровадження статусів інклюзивності, доступності до аграрних благ з їхнім збереженням для майбутніх поколінь. Безпосередню актуальність мають питання, пов'язані із формуванням інституційного механізму «зеленої» економіки. Наразі гостро стоїть питання саме про екологічну ситуацію, котра склалась у світі. Дана проблема завела у глухий кут світове співтовариство, оскільки ресурсний потенціал планети може забезпечити її ж потреби лише до 2050 року, а далі настає глобальна економічна, соціальна та природничо-ресурсна криза.

Креативний підхід до засад наукового вирішення і практичного позиціонування зазначеної проблеми, особливо «зеленого» її контексту, є необхідним. «Зелена» економіка покликана забезпечити екологічно орієнтоване благополуччя населення з мінімальними ризиками для навколишнього середовища. Включає кардинально нові пріоритети ведення господарства та напрями прояву економічних факторів в навколишньому середовищі. Теоретична конструкція дослідження проблеми вибудована відповідно до методології інституціоналізму.

Економічні відносини в суспільстві впорядковуються інститутами, які утворюють базу структуризації взаємодій економічних агентів і функціонально представляють механізм з організації взаємодії стейкхолдерів реалізації відповідних трансакцій.

Аграрна сфера в Україні є однією із найперспективніших для ведення бізнесу. Проте сільське господарство та бізнес потребують негайних інституційних трансформацій. Дані зміни повинні здійснюватись на засадах «зеленої економіки» [1].

Інституційне забезпечення розвитку аграрного сектору на засадах «зеленої економіки» співвідноситься з теоретико-методичними засадами і практикою формування інституційного механізму (рис. 1).

У процесі економічної оцінки факторів і умов формування інституційного механізму «зеленої» економіки встановлено, що відбувається зелена трансформація. Дана концепція активно впроваджується, формується інституційний механізм спонукання до дій у цьому напрямку. Україна ж перебуває в умовах ресурсної та енергетичної залежності через використання підприємствами застарілих екологічно шкідливих технологій, які є енерговитратними, тому вибір стратегії розвитку національної економіки за принципами «зеле-

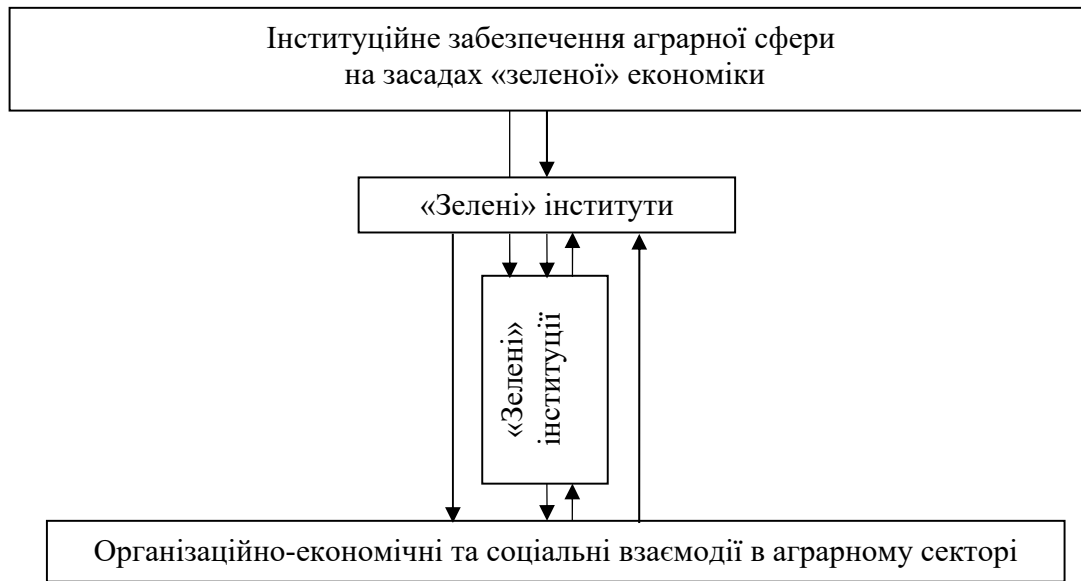

Рис. 1. Ілюстративне зображення інституційного забезпечення аграрної сфери на засадах «зеленої» економіки
Джерело: запропоновано за результатами монографічних досліджень і методологічних узагальнень авторів [2; 17; 18; 19; 20]

ної економіки» є необхідним для забезпечення економіко-екологічної безпеки та встановлення соціальної справедливості серед населення.

Адаптованим до фактичних спроможностей національної аграрної сфери аспектом становлення «зеленої» економіки вважаємо комплекс відновлюваної енергетики. Незважаючи на значимі інституційні невідповідності, він все ж таки набуває розвитку. Частка постачання енергії з відновлюваних джерел у 2019 р. становила 4,9%, тобто 4,35 млн. т н.е., а порівняно із 2010 р. зросла на 2,9%. У 2019 р. було зменшення споживання гідроенергії на 0,57 млн. т н.е. порівняно із 2010 р. Сектор відновлюваної енергетики демонструє не тільки економічну, соціальну, а також інституційну ефективність у становленні «зеленої» економіки, а є важливим стабілізуючим фактором енергозабезпечення.

Для забезпечення енергетичних потреб в сільському господарстві використовуються: природний газ, дизельне паливо, тверде біопаливо та електроенергія. Дані ресурси є взаємозамінними, що дозволяє раціоналізувати їхнє споживання.

Нами здійснено економіко-математичний аналіз споживання енергетичних ресурсів в сільському господарстві України за останні п'ятнадцять років (рис. 2).

Основні закономірності взаємозв'язку між цими показниками дозволяє оцінити кореляційно-регресійний аналіз. Значення парних коефіцієнтів кореляційної матриці (табл. 1) свідчить про наявність середньої сили оберненого зв'язку між споживанням твердого палива, природного газу та дизелю. Взаємозв'язок із споживанням електроенергії є слабким, тому ми виключаємо даний ресурс із нашого подальшого аналізу.

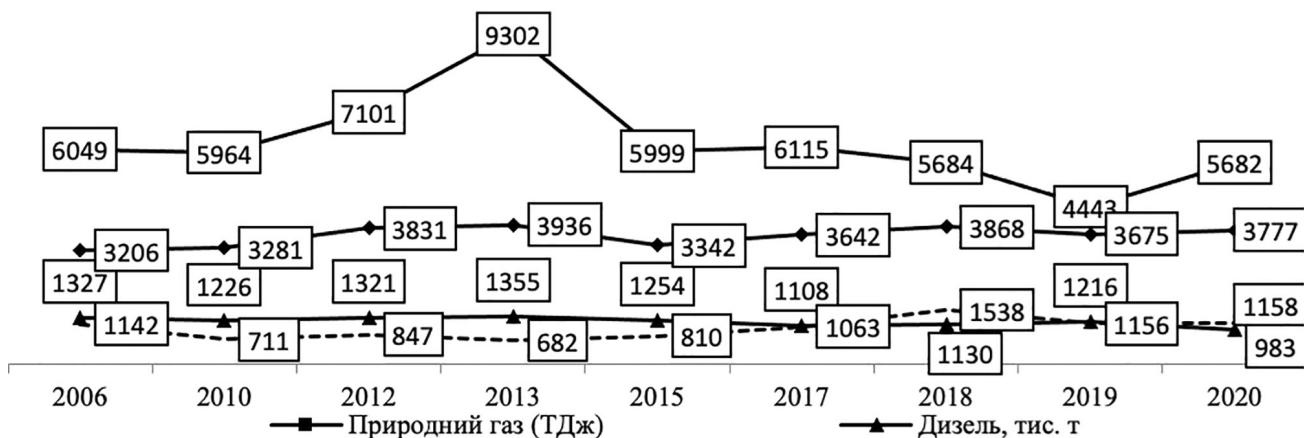

Рис. 2. Динаміка споживання енергетичних ресурсів в сільському господарстві за 2006–2020 рр.
Джерело: сформовано на основі [6]

Таблиця 1

Кореляційна матриця взаємозв'язку між споживання енергетичних ресурсів в сільському господарстві (значення даних за 2006–2020 рр.)

	Природний газ (ТДж)	Дизель, (тис. т)	Тверде біопаливо (ТДж)	Електроенергія (ГВтгод)
Природний газ (ТДж)	1			
Газоїлі/дизель	0,502306393	1		
Дизель, (тис. т)	-0,550482043	-0,54237544	1	
Електроенергія (ГВтгод)	0,132443811	-0,082935083	0,23822213	1

Джерело: сформовано на основі [6]

Проведений регресійний аналіз залежності між споживанням твердого біопалива як результативного показника та споживанням природного газу та дизелю як факторних показників дозволив отримати наступну модель:

$$Y = 2562,913 - 0,0852 \cdot x_1 - 0,872 \cdot x_2; \quad (1)$$

де Y — розрахункове споживання твердого біопалива, ТДж, x_1 — споживання природного газу, ТДж, x_2 — споживання дизеля, тис. т.

Значення коефіцієнту детермінації (0,55), рівень значущості F-статистики та t-статистики дозволяють стверджувати про адекватність та статистичну значимість отриманої моделі. Це дає можливість використовувати її для прогнозування поведінки вітчизняних щодо споживання відновлювальних енергоресурсів при зміні кон'юнктури ринків природного газу та дизелю.

Модератором «зеленого» зростання, як у формуванні інститутів та інституцій сприяння, так і забезпеченні економіко-екологічної результативності для національної аграрної сфери — є органічне виробництво. У 2019 р. порівняно із 2014 р. площа органічних земель збільшилась на 67 тис. га, кількість виробників — на 435. Швидкими темпами збільшується експорт української органіки, який у 2019 р. досягнув 163 млн. євро (табл. 2).

Площа органічних земель у 2021 р. порівняно із 2016 р. збільшилась на 80,5 тис. га. Кількість виробників органічної продукції протягом 2016–

2021 рр. стабільно збільшувалася і у 2021 р. порівняно із 2016 р. зросла на 102. Експорт органічної продукції у 2021 р. становив 220 тис. дол. США, що на 142 тис. дол. США більше, ніж у 2016 р.

Набуває певного розвитку «зелена» інфраструктура, зокрема у формації інституту «зеленого» кооперування [1; 2]. Дана сфера демонструє далекоглядну перспективну інституційну спроможність до утвердження, у тому числі шляхом інституційної адаптації досвіду зарубіжних країн. Наприклад, на кінець 2020 р. у Німеччині нараховували 843 «зелених» енергетичних кооперативи, що є актуальним досвідом для України [1; 2].

Розвиток аграрного сектору за принципами «зеленої» економіки потребує створення і трансформації інституцій. Державі складно самостійно налагоджувати контакт із суб'єктами господарювання. Тому саморегулівні організації стають зв'язком між державою та бізнесом. Проте, в Україні їх роль фактично виконують галузеві асоціації та громадські організації. Основними громадськими організаціями в Україні, діяльність яких спрямована на розвиток аграрного сектору на засадах «зеленої економіки» є: Федерація органічного руху України, громадська спілка «Органічна Україна», громадська спілка «Біоенергетична асоціація України» тощо.

За результатами аналізу інституційних аспектів досліджуваної проблеми, запропоновано індикатори оцінки розвитку «зеленої» економіки та

Таблиця 2

Ключові показники розвитку виробництва і ринку органічної продукції в Україні за 2016–2021 рр.

Показники	Роки						Відхилення					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2021/2016
Площа с/г земель з органічним статусом, тис. га	289,6	201	233,5	384,5	410,6	370,1	-88,6	32,5	151	26,1	-40,5	80,5
Виробники органічної продукції, кількість	426	504	635	617	549	528	78	131	-18	-68	-21	102
Експорт органічних продуктів, тис. дол. США	78	102	157	189	204	220	24	55	32	15	16	142

Джерело: сформовано на основі [3]

сталого розвитку в аграрній сфері, а саме: кількість «зелених проєктів», пов'язаних із розвитком аграрної сфери; кількість сімейних фермерських господарств — представників «зеленого» туризму; чистий прибуток підприємств від «зелених» трансакцій; кількість утилізованих сміттєзвалищ в країні, які знаходяться в сільській місцевості; частка підприємств, які застосовують «зелені» технології; відсоток сімейних ферм, які здійснюють органічне землеробство, від загальної кількості; частина дорадчих служб, котрі консультують і допомагають малому бізнесу перейти на еколого-орієнтоване виробництво; частка сімейних ферм, які використовують відновлювальні джерела енергії в процесі господарювання; кількість «зелених» робочих місць в аграрній сфері для людей з обмеженими можливостями; частка сільськогосподарських підприємств, які використовують маловідходне або безвідходне виробництво.

Висновки та перспективи подальших досліджень. «Зелені» напрями економічної діяльності як-то: виробництво біологічних видів палива з сировини сільськогосподарського походження; органічне сільське господарство; виробництво-постачання на ринок органічного продовольства;

створення «зеленої» інфраструктури ринку і розвитку сільських територій — є необхідними для національної економіки й соціуму. Така необхідність актуальна у забезпеченні виходу із наявних деструктивних ситуацій, які є обмежувачим конкурентоспроможність фактором.

Інституціоналізація «зелених» видів діяльності відповідає інтересам держави Україна у контексті посилення спроможностей євроатлантичної інтеграції. В концептуальному плані базовим завданням, яке вирішується суспільством, державою у процесі становлення «зеленої» економіки є побудова відновлюваної системи соціально-господарських взаємодій. У практичному сенсі розвиток «зеленої» економіки в аграрному секторі України пов'язуємо із пріоритетами: гарантування продовольчої і енергетичної безпеки, недопущення голоду; формування необхідних ресурсних і посилення інституційних спроможностей галузі забезпечити «зелену» відбудову; відновлення конкурентоспроможності господарських (підприємницьких) систем на селі на засадах «зеленого» курсу; ощадливе використання сільськогосподарських ресурсів в контексті парадигми забезпечення кліматичної нейтральності і загалом — сталого розвитку.

Література

1. Kaletnik G. M., Bilokinna I. D., Pryshliak N. V., Shpykuliak, D. M. Tokarchuk, N. G. Zdyrko. Economic aspects of energy efficient and environmentally safe directions for the development of rural areas: collective monograph. Sofia : VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”, 2021. 215 p.
2. Shpykuliak O., Bilokinna I. “Green” cooperatives in the formation of an institutional mechanism of development of alternative power engineering in the agrarian sector of the economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2019. Vol. 5, № 2. P. 249–255. doi: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-249-255>
3. Аналіз українського органічного сектору. 8 місяців від початку повномасштабної війни в Україні. 2022. С. 10. URL: https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainian-Organic-Sector-Analysis_Oct2022_UA.pdf (дата звернення: 02.08.2023)
4. Вільямсон О. Е. Економічні інституції капіталізму. Фірми, маркетинг, укладання контрактів. К. : Видавництво «АртЕк», 2001. 472 с.
5. Гейтс Б. Як відвернути кліматичну катастрофу. Де ми зараз і що нам робити далі / пер. з англ. Юлія Костюк. Київ : Лабораторія. 2021. 240 с.
6. Динамічні ряди показників енергетичних балансів за 1990–2020 роки. Держкомстат [сайт]. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/energ/drpeb/dr_u.htm (дата звернення: 5.07.2023)
7. Квач Я. П., Фірсова К. В., Борисов О. Г. «Зелена економіка»: можливості для України. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. 2015. Вип. 6. С. 52–56.
8. Лопатинський Ю., Галицький А. Екологічне аналізування сталого аграрного розвитку в умовах зміни клімату. *Економічний аналіз*. 2019. Том 29. № 4. С. 35–41.
9. Лопатинський Ю. М. Базис інституційної трансформації аграрного сектора. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2013. Т. 18. Вип. 2/1. С. 8–11. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2013_18_2_1/02.pdf (дата звернення: 20.07.2023)
10. Межі зростання. 30 років потому / Донелла Медоуз, Йорген Рандерс, Денніс Медоуз. Київ : Пабулум, 2018. 464 с.
11. Чандрян Н. Держава сталого розвитку. Майбутнє урядування, економіки та суспільства / пер. з англ. Ірина Гнатковська. Київ : Наш Формат. 2020. 288 с.

12. Норберг Ю. Прогрес. Десять причин з нетерпінням чекати на майбутнє / Юхан Норберг; пер. з англ. Н. Мельник; передмова С. Гурієва; худож.-оформлювач К. Сіваченко. Харків : Фоліо; К. : БО «БФ Центр вільної економіки ім. Кахі Бендукідзе», 2019. 188 с.

13. Пищенко О. В. Імперативи розвитку «зеленої економіки» в аграрному секторі. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 2. С. 286–290.

14. Смолій Л. В., Діхтяренко Н. В. Стратегічні пріоритети розвитку «зеленої економіки» в аграрному секторі в умовах Євроінтеграції. *Agroecological journal*. 2023. № 1. С. 6–15.

15. Шеленко Д. І., Баланюк І. Ф., Мацола М. М., Сас Л. С., Неміш Д. В. Система організації управління клас-терною моделлю розвитку біоенергетичного ринку. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2020. Вип. 16, Т. 2. С. 139–146. doi: <https://doi.org/10.15330/apred.2.16.139-146>

16. Шпикуляк О. Г. Економічні інституції та інститути у розвитку теорії ринку. Економіка АПК. 2010. № 1. С. 159–165.

17. Шпикуляк О. Г., Воскобійник Ю. П., Овсянніков О. В. Формування конкурентоспроможності в аграрній економіці. *Агроінком*. 2007. № 9–10. С. 4–8.

18. Шпикуляк О. Г., Іванченко В. О., Хвесик Ю. М. Концепт організаційно-інституційного забезпечення розвитку зеленої економіки. Економіка природокористування і сталий розвиток. 2021 № 10 (29). С. 16–24. URL: [https://ecops.kiev.ua/files/2021\(10\)/Shpykuliak.pdf](https://ecops.kiev.ua/files/2021(10)/Shpykuliak.pdf) (дата звернення: 09.06.2023)

19. Шпикуляк О. Г., Беженар І. М., Білокінна І. Д. Сучасні тенденції розвитку органічного виробництва в аграрному секторі і фермерських господарствах. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. № 8. doi: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-04-04>

20. Яців І. Б., Ступень М. Г., Пилипів Н. І., Шеленко Д. І. Стратегічні орієнтири розвитку біоенергетичного потенціалу сільськогосподарських підприємств під час переходу до циркулярної економіки. Регіональна економіка. 2019. № 4(94). С. 144–151. doi: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-4-14>

21. Яцук І. П., Моклячук Л. І. Екологічні індикатори зеленого зростання сільського господарства: монографія. Київ : ДІА, 2018. 384 с.

References

1. Kaletnik G. M., Bilokinna I. D., Pryshliak N. V., Shpykuliak, D. M. Tokarchuk & Zdyrko N. G. (2021). Economic aspects of energy efficient and environmentally safe directions for the development of rural areas: collective monograph, Sofia: VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”, 215. [in English]

2. Shpykuliak O. & Bilokinna I. (2019). “Green” cooperatives in the formation of an institutional mechanism of development of alternative power engineering in the agrarian sector of the economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 5, 2, 249–255. doi: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-249-255> [in English]

3. Analiz ukraïnskoho orhanichnoho sektoru. 8 misiatsiv vid pochatku povnomasshtabnoi viiny v Ukraini [Analysis of the Ukrainian organic sector. 8 months since the beginning of the full-scale war in Ukraine]. 2022, 10. URL: https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainian-Organic-Sector-Analysis_Oct2022_UA.pdf (date of access: 02.08.2023) [in Ukrainian]

4. Viliamson O. E. (2001). *Ekonomichni instytutsii kapitalizmu. Firmy, marketynh, ukladannia kontraktiv* [Economic institutions of capitalism. Firms, marketing, concluding contracts]. К. : Vydavnytstvo “ArtEk” [“ArtEk” publishing house], 472. [in Ukrainian]

5. Heits B. (2001). Yak vidvernuty klimatychnu katastrofu. De my zaraz i shcho nam robyty dali [How to avert a climate catastrophe. Where are we now and what should we do next?] / per. z anhl. Yuliia Kostiuk. Kyiv : Laboratoriia, 240. [in Ukrainian].

6. Dynamichni riady pokaznykiv enerhetychnykh balansiv za 1990–2020 roky [Dynamic series of indicators of energy balances for 1990–2020]. The State Statistics Service. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/energ/drpeb/dr_u.htm (date of access: 5.07.2023)

7. Kvach Ya. P., Firsova K. V., & Borisov O. H. (2015). “Zelena ekonomika”: mozhlyvosti dlia Ukrainy [“Green economy”: opportunities for Ukraine]. *Mykolaivskiy natsionalnyi universytet imeni V. O. Sukhomlynskoho — Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynskyi*, 6, 52–56 [in Ukrainian]

8. Lopatynskiy Yu., & Halytskyi A. (2019). Ekolohichne analizuvannia staloho ahrarnoho rozvytku v umovakh zminy klimatu [Ecological analysis of sustainable agricultural development in the conditions of climate change]. *Ekonomichniy analiz — Economic analysis*, 29, 4, 35–41 [in Ukrainian]

9. Lopatynskiy Yu. M. (2013). Bazys instytutsiinoi transformatsii ahrarnoho sektora [The basis of the institutional transformation of the agricultural sector]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Ekonomika — Bulletin of the Odessa National University*, 18, 2/1, 8–11. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2013_18_2_1/02.pdf (date of access: 20.07.2023) [in Ukrainian]

10. Medouz D., Randers Y., & Medouz D. (2018). Mezhi zrostantia 30 rokov potomu [Growth limits 30 years later]. Kyiv : Pabulum, 464. [in Ukrainian]

11. Chandran N. (2020). Derzhava staloho rozvytku. Maibutnie uriaduvannya, ekonomiky ta suspilstva [The state of sustainable development. The future of government, economy and society]/ per. z anhl. Iryna Hnatkovska. Kyiv. Nash Format. [in Ukrainian]
12. Norberh Yu. (2019). Prohres. Desiat prychnyn z neterpinniam chekaty na maibutnie [Progress. Ten reasons to look forward to the future]; trans. from English N. Melnyk; Kharkiv : Folio [in Ukrainian]
13. Pyshchenko O. V. (2020). Imperatyvy rozvytku “zelenoi ekonomiky” v ahrarnomu sektori [Imperatives of the development of the “green economy” in the agricultural sector]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu — Bulletin of the Khmelnytskyi National University, 2, 286–290 [in Ukrainian]
14. Smolii L. V., & Dikhtiarenko N. V. (2023). Stratehichni priorytety rozvytku “zelenoi ekonomiky” v ahrarnomu sektori v umovakh Yevrointehratsii [Strategic priorities for the development of the “green economy” in the agricultural sector in the conditions of European integration]. Ahroekolohichni zhurnal — Agroecological journal, 1, 6–15 [in Ukrainian]
15. Shelenko D. I., Balaniuk I. F., Matsola M. M., Sas L. S., & Nemish D. V. (2020). Systema orhanizatsii upravlinnia klasternoiu modelliu rozvytku bioenerhetychnoho rynku [Management organization system of the cluster model of bioenergy market development]. Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu — Actual problems of the development of the economy of the region, 16, 2, 139–146. doi: <https://doi.org/10.15330/apred.2.16.139-146> [in Ukrainian]
16. Shpykuliak O. H. (2010). Ekonomichni instytutysii ta instytuty u rozvytku teorii rynku [Economic institutions and institutions in the development of market theory]. Ekonomika APK — Economy of agro-industrial complex, 1, 159–165. [in Ukrainian]
17. Shpykuliak O. H., Voskobiinyk Yu. P., & Ovsiannikov O. V. (2007). Formuvannya konkurentospromozhnosti v ahrarnii ekonomitsi [Formation of competitiveness in the agrarian economy]. Ahroinkom — Agroincom, 9–10, 4–8. [in Ukrainian]
18. Shpykuliak O. H., Ivanchenko V. O., & Khvesyk Yu. M. (2021). Kontsept orhanizatsiino-instytutsiinoho zabezpechennia rozvytku zelenoi ekonomiky [The concept of organizational and institutional support for the development of the green economy]. Ekonomika pryrodokorystuvannya i stalyy rozvytok. — Economics of nature use and sustainable development. 10 (29), 16–24. URL: [https://ecops.kiev.ua/files/2021\(10\)/Shpykuliak.pdf](https://ecops.kiev.ua/files/2021(10)/Shpykuliak.pdf) (date of access: 09.06.2023) [in Ukrainian]
19. Shpykuliak O. H., Bezhenar I. M., & Bilokinna I. D. (2023). Suchasni tendentsii rozvytku orhanichnoho vyrobnytstva v ahrarnomu sektori i fermerskykh gospodarstvakh [Modern trends in the development of organic production in the agricultural sector and farms]. Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia — Problems of modern transformations. Series: Economics and Management, 8, doi: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-04-04> [in Ukrainian]
20. Iatsiv I. B., Stupen M. H., Pylypiv N. I., & Shelenko D. I. (2019). Stratehichni oriientyry rozvytku bioenerhetychnoho potentsialu silskohospodarskykh pidpriemstv pid chas perekhodu do tsyrkuliarnoi ekonomiky [Strategic guidelines for the development of the bioenergy potential of agricultural enterprises during the transition to a circular economy]. Rehionalna ekonomika — Regional economy, 4 (94), 144–151. doi: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-4-14> [in Ukrainian]
21. Iatsuk I. P., & Mokliachuk L. I. (2018). Ekolohichni indykatory zelenoho zrostannia silskoho gospodarstva: monohrafiia [Ecological indicators of green growth of agriculture: monograph]. Kyiv : DIA [in Ukrainian]

НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ «ІНТЕРНАУКА».
Серія: «Економічні науки»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «INTERNAUKA».
Series: «Economic sciences»

№ 8 (76)

Головний редактор — *Камінська Т. Г.*

Київ 2023

Видано у авторській редакції

Адреса редакції: Україна, м. Київ, вул. Ломоносова, буд. 18
Контактний телефон: +38(044) 222 58 89
Контактний телефон: +38(067) 401 84 35
E-mail: editor@inter-nauka.com

Підписано у друк 31.08.2023. Формат 60×84/8
Папір офсетний. Гарнітура UkrainianSchoolBook. Друк офсетний.
Умовно-друкованих аркушів 31,85. Тираж 100. Заказ № 217.
Ціна договірна. Надруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано у видавництві
ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20, м. Київ
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2458 від 30.03.2006 р.